

УДК 37.015.3:378:37.091.3(477)
DOI: 10.31376/2410-0897-2025-2-58-24-29

АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Цюняк Оксана Петрівна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

e-mail: oksana.tsiuniak@pnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-4573-1865

Довбенко Світлана Юрївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

e-mail: svetlana.dovbenko@pnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-2316-0579

Матвєєва Наталія Олексіївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

e-mail: nataliia.matveieva@pnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-8495-7074

У статті здійснено теоретичне осмислення аксіологічних засад професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті трансформаційних змін, зумовлених воєнним станом в Україні. Проаналізовано ключові поняття «аксіологія», «цінності», «аксіологічна компетентність», «професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів». Обґрунтовано доцільність інтеграції морально-етичних, національно-патріотичних і гуманістичних цінностей у зміст освітніх програм, методика викладання та освітнє середовище закладів вищої освіти. Представлено результати спостережень за освітнім процесом на педагогічному факультеті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, що засвідчують ефективність використання інтерактивних методів навчання (кейс-метод, дебати, етичні дилеми) для розвитку рефлексії, емпатії, формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів. Змодельовано ефективні шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на аксіологічних засадах в умовах трансформації української освіти.

Ключові слова: аксіологія, цінності, аксіологічна компетентність, професійна підготовка, майбутні вчителі початкових класів, воєнний стан, освіта.

Постановка проблеми. В умовах складних суспільно-політичних трансформацій, зумовлених як глобальними процесами модернізації, так і трагічними подіями, пов'язаними з повномасштабною війною на території України, педагогічна освіта набуває нового змісту й спрямованості, що передбачає формування *ціннісних орієнтирів* у майбутніх освітян.

У ст. 6 Закону України «Про освіту» (2017) зазначено, що одним із засадничих принципів державної політики у сфері освіти є виховання патріотизму, поваги до прав і свобод людини, любові до України та відповідальності за свою долю і долю держави. Освіта має сприяти формуванню у здобувачів освіти поваги до загальнолюдських цінностей, таких як свобода, справедливість, мир, солідарність. Окрім того, закон наголошує на формуванні цінностей демократії, соціальної справедливості, солідарності та гуманізму як ключових компонентів освітнього процесу [4].

Зазначимо, що зміни, які відбуваються в українському суспільстві, висувають нові вимоги до педагога, котрий повинен володіти не тільки фундаментальними професійними знаннями, а й уміннями гнучко адаптуватися до соціальних трансформацій, формувати у здобувачів освіти стійкі морально-етичні орієнтири, особистісні якості, емпатію, розвивати критичне мислення, виховувати відповідальність, толерантність та громадянську позицію.

Відповідно до Концепції «Нова українська школа», сучасний учитель є «фасилітатором навчання», котрий здатен «формувати цінності, необхідні для життя в демократичному суспільстві, підтримувати розвиток учнів як особистостей і відповідальних громадян» [6]. Тому нині актуальною є проблема системного теоретичного осмислення аксіологічних засад професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів в умовах викликів воєнного часу, що потребує нових педагогічних стратегій, інтеграції гуманістичних і патріотичних цінностей у освітній процес ЗВО, а також підвищення рівня емоційної, моральної та духовної готовності вчителя до роботи в умовах нестабільності.

Аналіз досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток педагогічної аксіології зробили такі науковці, як В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Вакуленко, Є. Голобородько, В. Максимова, В. Огнев'юк,

Л. Рибалко та інші. Праці науковців заклали підґрунтя для осмислення ціннісних основ освіти, ролі вчителя як взірця гуманістичних ідеалів та вихователя духовно зрілої особистості. Разом з тим, слушно зазначають дослідники (І. Бех, Є. Бондаревська, С. Кульневич, В. Крижко, В. Огнев'юк та ін.), що аксіологічний підхід є основою формування ціннісної орієнтації у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Різні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів ґрунтовно представлені у працях В. Бондара, С. Вітвицької, О. Дубасенюк, Н. Кузьміної, О. Савченко, Л. Хомич, О. Шквир та ін.

Метою статті є теоретичне осмислення аксіологічних засад професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті трансформаційних змін в освіті, спричинених війною, а також моделювання ефективних шляхів удосконалення цього процесу з урахуванням сучасних викликів.

Методи дослідження: аналіз науково-педагогічної та психологічної літератури з метою з'ясування стану проблеми: уточнення ключових понять дослідження («аксіологія», «цінності», «аксіологічна компетентність», «професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів» тощо); синтез, узагальнення; спостереження за освітнім процесом у закладах вищої освіти; моделювання ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на аксіологічних засадах в умовах трансформацій української освіти.

Виклад основного матеріалу. Осмислення означеної проблеми потребує чіткого визначення базових понять дослідження, зокрема, таких як: *аксіологія, цінності, аксіологічна компетентність, професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів*. Адже, як показує досвід, у контексті трансформаційних процесів, зумовлених воєнними викликами та потребою збереження ідентичності української освіти, професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів повинна ґрунтуватися на чітко окреслених аксіологічних засадах.

У сучасній науковій термінології *«аксіологія»* трактується як філософське вчення про систему принципів, які визначають напрями людської діяльності, регулюють поведінкові установки та формують внутрішню мотивацію особистості. Більш розгорнуте тлумачення подається в «Українському педагогічному словнику», де *«аксіологія»* розглядається як наукова категорія, що охоплює філософське вчення про матеріальні, культурні, моральні, духовні та психологічні цінності, які властиві особистості, соціальним групам, колективам і суспільству загалом, а також про їхню взаємодію з об'єктивною дійсністю [5, с. 21].

У педагогічному дискурсі *аксіологія* набуває нового змістового наповнення відповідно до парадигми компетентнісного підходу, що дає змогу розглядати педагогічну освіту як сферу складних взаємозв'язків суб'єктів освітнього процесу, в межах яких викладач і здобувач освіти інтегруються в єдиний освітній простір на основі ціннісного ставлення до навколишнього світу, професії, особистісного зростання [7, с. 43–47].

Об'єктом аксіології, за визначеннями провідних науковців (В. Андрущенко, І. Бех, В. Вакуленко, Т. Калюжна та ін.), є *система цінностей*, що включає матеріальні, духовні, моральні, культурні та психологічні цінності, їхню структуру, взаємодію та вплив на поведінку і світогляд людини, соціальних груп і суспільства в цілому.

Поняття *«цінності»* у сучасних наукових дослідженнях трактується як інтегративне утворення, що поєднує соціально зумовлені орієнтири й індивідуальні смисложиттєві установки, які регулюють поведінку, діяльність і міжособистісну взаємодію особистості. В. Андрущенко стверджує, що цінності – це ідеальні уявлення про бажане, що є основою формування світогляду та моральної культури людини [1, с. 9–24]. І. Бех розглядає цінності як смисложиттєві орієнтири, що детермінують духовно-моральний розвиток особистості [2].

У контексті зазначеної проблеми доречно зосередити увагу на визначенні базових цінностей університетської освіти. Так, С. Білозерська виокремлює кілька ключових груп цінностей: *академічні цінності* (академічна свобода, солідарність і колегіальність, академічна відповідальність, наставництво, критичне мислення, міждисциплінарність, міжнародне академічне співробітництво, академічна мобільність, поєднання викладання з дослідженням, підтримка наукових шкіл; *цінності особистісного зростання і благополуччя* (самовизначення, самореалізація, індивідуальність, безперервна освіта, суб'єкт-суб'єктна модель взаємодії, адаптивність поведінки в соціальному середовищі, професійна гнучкість, турбота про психічне, фізичне й духовне здоров'я, формування конкурентоспроможності випускника); *соціальні цінності* (свобода, демократія, відкритість, соціальна справедливість, толерантність, етичність, громадянська свідомість, патріотизм, національна ідентичність, соціальна відповідальність); *організаційні цінності* (демократичність управління, свобода наукової діяльності, технологізація освітнього процесу, стандартизація якості освіти, стратегічне партнерство університетів з бізнесом, доступність освітніх програм для іноземних студентів, забезпечення матеріально-ресурсного потенціалу ЗВО [3, с. 75–80]. Погоджуємося із дослідницею, що саме цінності університетської освіти виконують роль не лише

орієнтирів у формуванні особистості, а й чинників, що забезпечують якість професійної підготовки майбутніх учителів до професійної самореалізації.

Наукові розвідки дозволяють стверджувати, що *цінності* формують світоглядні орієнтири майбутніх педагогів, визначають їхню педагогічну позицію, стиль взаємодії з дитиною та суспільством, а також сприяють становленню гуманістичної моделі «вчителя нового покоління», здатного до морального вибору, соціального служіння й аксіологічного рефлексування. У зв'язку з цим інтеграція аксіологічного знання в педагогічну освіту не лише збагачує зміст підготовки майбутніх учителів, а й забезпечує цілісність педагогічного процесу на основі моральних, культурних і національних цінностей.

Поза сумнівом, нині важливими постають завдання: навчити молодь «мистецтву життя», виховувати самостійну особистість, яка уміє приймати рішення й нести за них відповідальність, володіє логічним та критичним мисленням, компетентно веде дискусію, легко адаптується в глобалізованому просторі з незліченною кількістю динамічних і часто суперечливих комунікативних впливів. Тому, важливого значення набуває питання змістового наповнення освітніх програм та навчальних планів, які посідають першорядне місце у професійній підготовці майбутніх учителів у закладах вищої освіти [8, с. 112–116].

Уважаємо, що інтеграція ціннісного компонента в освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти є необхідною умовою формування педагогічної культури, гуманістичної орієнтації та професійної ідентичності. У світлі зазначеної проблеми визначаємо можливість інтеграції *ціннісного компонента* в освітні програми підготовки майбутніх учителів початкових класів, що охоплюють:

змістовий рівень: включення у освітні компоненти тем, присвячених етиці педагогічної діяльності, «педагогіці добра», морально-ціннісним основам, академічній доброчесності, культурі гідності тощо;

методичний рівень: використання інноваційних методів навчання, що стимулюють аксіологічне мислення – кейс-метод, дебати, етичні дилеми, педагогічні роздуми, проєктні завдання, що формують у здобувачів освіти навички командної роботи, комунікації, критичного мислення, лідерства й соціальної відповідальності;

практичний рівень: впровадження педагогічної практики в контексті реальних соціокультурних викликів (робота з внутрішньо переміщеними дітьми, волонтерство, проєкти громадянської активності тощо);

особистісно-рефлексивний рівень: організація освітнього середовища, яке підтримує рефлексію, самопізнання, розвиток педагогічної емпатії, вміння діяти відповідально й етично в нестандартних ситуаціях.

Отже, інтеграція ціннісного компонента в освітні програми підготовки майбутніх учителів початкових класів сприяє цілісному формуванню особистості педагога, здатного не лише ефективно реалізовувати навчальні завдання, а й стати носієм морально-етичних ідеалів, провідником гуманістичних і демократичних цінностей у суспільстві, котрий усвідомлює значущість своєї ролі у формуванні світогляду здобувачів початкової освіти, активно взаємодіє з ними, виявляє професійну етику у складних життєвих і професійних ситуаціях.

В умовах суспільних трансформацій, викликаних війною, процес формування *аксіологічної компетентності* набуває особливої актуальності, оскільки саме вчитель початкових класів є транслятором морально-етичних, національно-патріотичних і загальнолюдських цінностей у освітньому середовищі. Поділяємо точку зору Н.Шетелі про те, що *аксіологічну компетентність* доцільно розглядати як здатність ефективно діяти на основі ціннісних орієнтирів, спираючись на систему аксіологічних знань і усвідомлених моральних переконань. Формування такої компетентності проявляється у вмінні розпізнавати та аналізувати різні ціннісні дискурси, а також робити обґрунтований і ціннісний вибір на основі глибокого розуміння аксіологічних засад. Для повного розуміння аксіологічної компетентності слід зазначити, що вона базується на цілісній системі цінностей, яка визначає зміст і структуру смислової сфери особистості. Водночас, сформованість аксіологічної компетентності свідчить про високий рівень аксіологічної культури – особливого способу соціального існування особистості, який проявляється через глибокі аксіологічні знання, ціннісно-смислову інтеграцію та здатність до морального самовдосконалення [9, с. 127–132]. Таким чином, аксіологічна компетентність є ключовим показником готовності особистості до відповідальної і етично зваженої професійної діяльності в складних соціокультурних умовах.

У межах дослідження нами здійснено спостереження за освітнім процесом на педагогічному факультеті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зокрема, за організацією професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності А3 Початкова освіта. Зосереджено увагу на змістовому наповненні освітніх компонент, методах викладання, формуванні аксіологічних орієнтирів та особливостях педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Проаналізовано силабуси освітніх компонент: «*Основи педагогіки*», «*Педагогічна інноватика*», «*Основи інклюзивної освіти*», «*Педагогічна майстерність і творчість вчителя*» (<https://kpo.pnu.edu.ua/2024-2/>), які, на нашу думку, містять чітко виражені аксіологічні складові. До прикладу, під час занять з «*Основи педагогіки*» здобувачі вищої освіти обговорюють роль вчителя як носія національних цінностей, моделюють ситуації морального вибору. Також практикується використання кейсів, які ілюструють педагогічні дилеми: «Як учитель повинен діяти в ситуації булінгу?», «Що робити, якщо дитина зазнає психологічної травми через війну?». Такі вправи сприяють розвитку емпатії, відповідального ставлення до професійного обов'язку. Майбутні вчителі вчаться аналізувати складні педагогічні ситуації з позицій гуманізму, педагогічної етики, норм чинного законодавства у сфері захисту прав дитини.

У процесі вивчення «*Педагогічної інноватики*» особлива увага приділяється формуванню ціннісних орієнтацій, здатності до саморефлексії та усвідомленню власної ролі вчителя як агента змін у контексті освітніх трансформацій воєнного часу. Здобувачі освіти мають змогу ознайомитися з сучасними підходами до впровадження інновацій в освітній процес закладів загальної середньої освіти, що базуються на гуманістичних цінностях і орієнтовані на особистісно зорієнтовану освіту. Зокрема, увага акцентується на таких інноваційних технологіях, як педагогіка партнерства, коучинг у освіті, емпатійне навчання, проєктне навчання, що сприяють не лише підвищенню якості освіти, а й розвитку морально-етичної, громадянської та професійної самосвідомості майбутніх педагогів. У межах практичних занять студенти аналізують кейси успішного застосування інноваційних технологій в умовах кризових ситуацій (зокрема війни), розробляють власні авторські міні-проєкти, спрямовані на формування в учнів молодшого шкільного віку таких цінностей, як доброта, гідність, співпереживання, повага до інших, любов до Батьківщини.

Під час навчальних занять з «*Педагогічної майстерності і творчості вчителя*» здобувачі вищої освіти аналізують приклади поведінки вчителя у кризових ситуаціях, дискутують про межі педагогічної відповідальності, розробляють алгоритми дій в умовах викликів сьогодення.

У процесі вивчення «*Основи інклюзивної освіти*» здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти глибше усвідомлюють важливість ціннісних засад інклюзивного навчання. Особливу увагу приділено формуванню толерантності, емпатії, поваги, визнання унікальності кожної дитини. Зокрема, студенти створюють соціальні проєкти на теми підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організовують інформаційні ініціативи у соціальних мережах, а також проходять педагогічну практику у класах з інклюзивним навчанням.

На нашу думку, формуванню аксіологічної компетентності майбутніх учителів початкових класів сприяють відкриті діалоги та тренінги, які проводяться як у форматі аудиторної роботи, так і онлайн, а також практичні заняття, під час яких здобувачі моделюють різні ситуації, вирішують педагогічні проблеми. В умовах воєнного стану активно впроваджуються патріотично спрямовані освітні заходи. Студенти беруть участь у волонтерських ініціативах, благодійних заходах, підтримці внутрішньо переміщених осіб тощо.

Таким чином, результати спостережень підтвердили, що навіть в умовах воєнного стану можливо забезпечити аксіологічно насичену професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів, яка базується на цілісному поєднанні змістових, методичних, практичних та особистісно-ціннісних аспектів.

З урахуванням вище зазначеного, доцільно змодельовати ефективні шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на аксіологічних засадах в умовах трансформацій української освіти. Визначаємо такі:

- ціннісно-орієнтоване оновлення змісту освітніх програм відповідно до положень гуманістичної парадигми, що передбачає включення до освітніх компонент тем, пов'язаних з педагогічною етикою, моральною відповідальністю, академічною доброчесністю, культурою гідності, толерантністю та гуманізмом як ключовими орієнтирами професійної діяльності педагога;
- використання методів навчання, спрямованих на розвиток ціннісного мислення, зокрема: кейс-методу, педагогічних роздумів, етичних дилем, дебатів, тренінгових технологій, проєктної діяльності з акцентом на соціальну відповідальність і командну взаємодію;
- організація педагогічної практики в умовах реальних соціокультурних викликів, зокрема, залучення до роботи з дітьми з уразливих категорій (внутрішньо переміщеними, з ООП), участь у волонтерських ініціативах, соціальних освітніх проєктах;
- організація рефлексивно-ціннісного освітнього середовища, в якому підтримується розвиток педагогічної емпатії, уміння діяти у відповідності до етичних норм в умовах невизначеності, формуються навички самоаналізу, етичного вибору та моральної відповідальності за прийняті педагогічні рішення;
- підвищення рівня аксіологічної компетентності викладачів, здатних цілеспрямовано формувати у здобувачів вищої освіти систему стійких морально-етичних переконань, гуманістичну професійну

позицію, критичне ставлення до деструктивних соціальних явищ, уміння діяти в межах етичних норм, а також забезпечувати атмосферу педагогічного діалогу, взаємоповаги та співтворчості, яка сприяє становленню особистості майбутнього вчителя як носія та транслятора суспільно значущих цінностей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Із вище зазначеного можна зробити висновок, що професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в умовах воєнного стану зумовлює необхідність ґрунтовного осмислення аксіологічних засад, що лежать в основі формування їхньої морально-етичної, емоційної та професійної готовності.

Аналіз освітніх практик засвідчує, що системне включення ціннісного компоненту через цілеспрямовані методики та інтерактивні форми роботи сприяє формуванню аксіологічної компетентності, яка є фундаментом ефективної педагогічної діяльності в умовах нестабільності. Змодельовані шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів спрямовані на цілісне поєднання аксіологічного, методичного, змістового та практичного компонентів освітнього процесу.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в аналізі кращих практик формування гуманістичних орієнтирів у майбутніх педагогів в межах міжнародного освітнього простору.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В., Вовк Л. Цінності вищої педагогічної освіти в контексті соціокультурного поступу. *Пам'ять століть. Україна*. 2006. №3/4. С.9–24.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003.
3. Білозерська С. І. Аксіологічні орієнтири підвищення якості педагогічної освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2021. Вип. 3. С.75–80.
4. Закон України «Про освіту». 2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.07.2025 р.).
5. Калюжна Т. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2012. 128 с.
6. Концепція «Нова українська школа». 2016. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 20.07.2025).
7. Пріма Р. М., Пріма Д. А., Рославець Р. М. Проблема аксіологізації професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи в наукових студіях. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 207. С. 43–47. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-43-47>
8. Цюняк О. П. Сучасний стан професійної підготовки майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності. *Нова педагогічна думка*. 2020. 2(102). С. 112–116. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/8887> (дата звернення: 20.07.2025).
9. Шетеля Н. Зміст аксіологічної компетентності у контексті культурно-мистецької освіти. *Молодь і ринок*. 2022. № 3/201. С. 127–132.

AXIOLOGICAL PRINCIPLES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY TEACHERS IN WAR CONDITIONS

Tsiuniak Oksana

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Primary Education
and Educational Innovations

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Dovbenko Svitlana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education
and Educational Innovations

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Matveieva Nataliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education
and Educational Innovations

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Introduction. *In the conditions of complex socio-political transformations caused by both global modernization processes and tragic events associated with a full-scale war in the territory of Ukraine, pedagogical education acquires a new content and orientation, which involves the formation of value orientations in future educators.*

Purpose. *Theoretical understanding of the axiological principles of professional training of future primary teachers in the context of transformational changes in education caused by the war, as well as modeling effective ways to improve this process, taking into account modern challenges.*

Methods. *Analysis of scientific, pedagogical and psychological literature to clarify the state of the problem: clarification of the basic concepts of the study (values, axiology, axiological competence, professional*

training of future teachers, etc.); synthesis, generalization, classification; observation of the educational process in higher education institutions; modeling of effective ways to improve the professional training of future primary school teachers on axiological principles in the context of transformations of Ukrainian education.

Results. A theoretical understanding of the axiological principles of professional training of future primary school teachers in the context of transformational changes caused by martial law in Ukraine was carried out. The key concepts of “axiology”, “values”, “axiological competence”, and “professional training of future primary school teachers” were analyzed. The feasibility of integrating moral-ethical, national-patriotic, and humanistic values into the content of educational programs, teaching methods and educational environment of higher education institutions is substantiated.

Originality. The results of observations of the educational process in higher education institutions are presented, which demonstrate the effectiveness of using interactive methods (case method, debates, and ethical dilemmas) to develop reflection, empathy, and the formation of axiological competence of future teachers. Effective ways of improving the professional training of future primary school teachers on axiological principles in the context of transformations of Ukrainian education are modeled.

Conclusion. Professional training of future primary school teachers should be based on axiological principles that ensure the formation of their moral and ethical readiness for professional activity. Ways of improving the educational process are proposed, which contribute to the training of a new generation of teachers capable of becoming carriers of humanistic and democratic values in Ukrainian society.

Key words: axiology, values, axiological competence, professional training, future primary school teachers, martial law, education.

References

1. Andrushchenko, V., Vovk, L. (2006). Tsinnosti vyshchoi pedahohichnoi osvity v konteksti sotsiokulturnoho postupu [Values of higher pedagogical education in the context of socio-cultural progress]. *Pamiat stolit. Ukraina*. 3/4, 9–24 [in Ukrainian].
2. Bekh, I. D. (2003). Vychovannia osobystosti: u 2 kn. – Kn. 1. Osobystisno oriyentovanyi pidkhid: teoretyko-tekhnolohichni zasady [Personality Education: in 2 volumes – Volume 1. [Personality-oriented approach: theoretical and technological foundations]. Kyiv. Lybid [in Ukrainian].
3. Bilozerska, S. I. (2021). Aksiolohichni oriyentyry pidvyshchennia yakosti pedahohichnoi osvity [Axiological guidelines for improving the quality of pedagogical education]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Psykholohiia*. 3, 75–80 [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (data zvernennia: 20.07.2025) [in Ukrainian].
5. Kaliuzhna, T. (2012). Pedahohichna aksiolohiia v umovakh modernizatsii profesiino-pedahohichnoi osvity [Pedagogical axiology in the context of modernization of vocational and pedagogical education]. *Monohrafiia*. Kyiv : Vyd-vo NPU im. M. Drahomanova, 128 s.
6. Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola» [The concept of «New Ukrainian School»]. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennia: 20.07.2025 r.) [in Ukrainian].
7. Prima, R. M., Prima, D. A., Roslavets, R. M. (2022). Problema aksiolohizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v naukovykh studiiakh [The problem of axiologizing the professional training of future primary school teachers in scientific studies]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*. (207), 43–47. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-43-47> [in Ukrainian].
8. Tsiuniak, O.P. (2020). Suchasnyi stan profesiinoi pidhotovky maibutnikh mahistriv pochatkovoї osvity do innovatsiinoi diialnosti [The current state of professional training of future masters of primary education for innovative activities]. *Nova pedahohichna dumka*. 2(102), 112–116. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/8887> [in Ukrainian].
9. Shetelia, N. (2022). Zmist aksiolohichnoi kompetentnosti u konteksti kulturno-mystetskoi osvity [The content of axiological competence in the context of cultural and artistic education]. *Molod i rynek*. № 3/201, 127–132 [in Ukrainian].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 30.07.2025 р.
Прийнято редакцією 30.08.2025 р.
Опубліковано 1.09.2025 р.